

Hoe ervaren ouders met ernstige psychische aandoeningen de invloed van stigma op hun herstel? Een systematisch literatuuronderzoek

Cecil Prins - Aardema, Esther Sportel, Ista Bogers, Ilanit Hasson - Ohayon & Marieke Pijnenborg

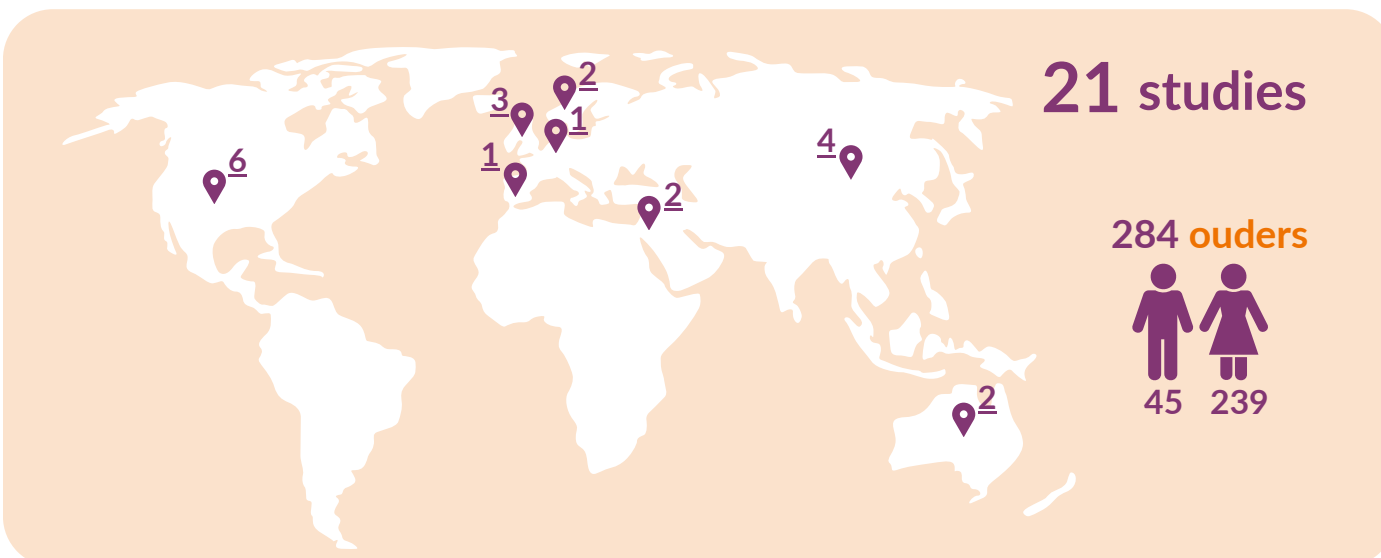
cecil.prins@ggzdrenthe.nl

Achtergrond

Hoewel meer dan de helft van de mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA) ook vader of moeder is, is de (wetenschappelijke) kennis over de invloed van stigma op hun herstel beperkt.

Dit systematisch literatuuronderzoek heeft als doel inzicht te bieden in de invloed van verschillende soorten stigma op het herstelproces van ouders met EPA.

Resultaten

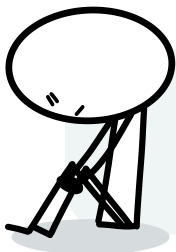

Methode

We doorzochten vier databases (MEDLINE, PsycINFO, EMBASE en CINAHL) op kwalitatieve en mixed method studies met de volgende aspecten: (1) Serious Mental Illness; (2) parent; (3) stigma en (4) recovery. Stigma-gerelateerde ervaringen werden onderverdeeld in publiek stigma, zelfstigma, structureel stigma, geassocieerd stigma, professioneel stigma en label avoidance. De (kwalitatieve) data-analyse volgens de methode 'Reflexive Thematic Analysis' leidde tot de conceptualisatie van zes thema's.

Thema's

1. Eenzaamheid en isolatie

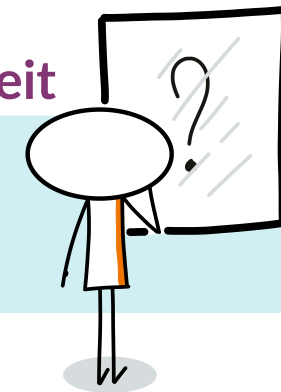
Het ouderschap van mensen met EPA wordt gestigmatiseerd. Publiek stigma isoleert ouder, kind en gezin.

Het is best lastig hulp te vragen als je die nodig hebt, want iedereen denkt: "oh, ze is een slechte moeder, ze kan dit niet..."

De andere moeders zeiden dat ze mijn privacy niet zouden schenden... Vervolgens zei één van de moeders tegen haar zoon: "Zijn moeder is gek, je mag niet meer met hem spelen." Mijn zoon zegt nu altijd dat ik 'gek' ben. Sindsdien heb ik nooit meer vrijwilligerswerk gedaan.

2. Worstelen met de ouderlijke identiteit

Veel ouders internaliseren de vooroordelen over ouders met EPA. Door zelfstigma ontwikkelen ze een negatief zelfbeeld als ouder.

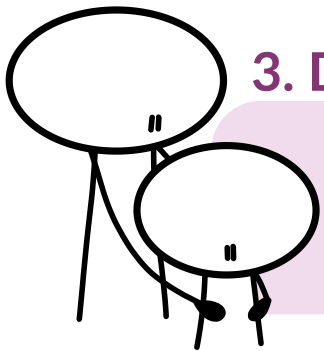

... ik faal zowel als persoon als moeder.

Ik ben heel bang om te horen dat ik niet goed genoeg ben.

Ik ben de schuld van de problemen van mijn zoon.

3. De kinderen beschermen

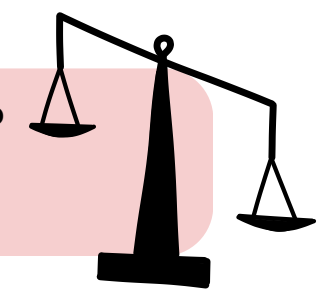
Om hun kinderen tegen stigmatisering te beschermen, verbergen ouders hun EPA. Dit beperkt de mogelijkheden voor zowel ouders als kinderen om steun bij anderen te vragen.

Als andere moeders wisten dat ik een psychische aandoening had, zouden ze hun kinderen misschien niet met de mijne laten spelen.

Ze zouden ons kunnen stigmatiseren door te zeggen: "Wow, ben je geestelijk ziek? Zal je dochter het erven?...Ze zou er last van kunnen krijgen als ze haar eigen gezin wil stichten."

4. Niet dezelfde rechten en kansen hebben

Door structureel stigma lopen ouders met EPA een verhoogd risico op uithuisplaatsing van hun kind(eren). De angst voor uithuisplaatsing belemmert hen om hulp te vragen bij de GGZ.

Tja, ik heb de diagnose zelf maar gesteld...ik wilde niet naar een psychiater toe, omdat ik dacht dat hij me zou opsluiten en ik wilde zelf mijn kinderen opvoeden.

5. Verloren raken in het systeem

De GGZ richt zich voornamelijk op de risico's van de ouderrol, terwijl er weinig zorgaanbod is voor ondersteuning of herstel. Ouders weten vaak niet waar ze met deze zorgvraag terecht kunnen.

Onze behoeften worden als niet legitiem gezien. Er is geen ondersteuning die aan onze behoeften voldoet en ik weet dat de meeste organisaties de professionals niet opleiden om ons te helpen.

6. Stigma overwinnen

Om met vertrouwen de ouderrol te kunnen vervullen, is het nodig de EPA te accepteren en stigma te overwinnen. Dit deel van het herstelproces vergt tijd.

Vroeger, toen ik niet open was, zei ik niet zo veel over hoe het met me ging...maar nu ben ik het gaan doen, en dus word ik met een heel ander soort respect behandeld.

Ik ben klaar met me voor mezelf te schamen in het bijzijn van anderen... ik moest mezelf accepteren...het opende een nieuwe wereld voor me..

Conclusies

Ouders met EPA ervaren naast stigmatisering van hun aandoening, ook stigmatisering van hun ouderrol. Dit kan diep ingrijpen op het herstelproces, mede doordat ouders hierdoor worden beperkt of ingeperkt om hun ouderrol te mogen vervullen.

Stigma belemmert ouders om open te zijn over hun EPA en om hulp te vragen bij anderen of bij de GGZ. Dit heeft niet alleen negatieve gevolgen voor de ouder, maar ook voor het gezin en de kinderen.

De ouderrol speelt een centrale rol in het herstelproces. Om ouders met EPA goed te kunnen ondersteunen, moeten professionals oog hebben voor de ouderrol en de stigma- en herstelgerelateerde factoren die hiermee samenhangen.